

na politykę wewnętrzną, wspomagał rozwój gospodarczy oraz rozwój miast („zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną”), przeprowadził reformy ustrojowe (statuty wiślicko-piotrkowskie), monetarną, administracyjną, zreorganizował zasady obronności raju (powszechny obowiązek służby wojennej, system chorągiewny). Za jego panowania utrwaliła się nazwa Corona Regni Poloniae.

Piastowie

Pierwsza polska dynastia, której nazwę (używaną od XVII w.) urobiono od legendarnego protoplasty Piasta. Kronika Galla Anonima podaje imiona kolejnych Piastów: Chościszko, Piast, Siemowit, Leszek, Ziemomysł. Pierwszym znanym przedstawicielem dynastii był książę Mieszko I. Mimo, że genealogia Piastów należy do najlepiej znanych wśród dynastii europejskich, do końca XI w. mało jest jednak wiadomości o młodszych braciach panujących książąt i ich potomstwie. Po roku 1138, w związku z rozbięciem dzielnicowym, źródła zawierają dokładne dane genealogiczne o rodzie Piastów. Poszczególne jego gałęzie wywodzą się od synów Bolesława Krzywoustego: od Władysława II linia śląska (wygasła dopiero 1675 na ostatnim Piaście Jerzym Wilhelmie, księciu legnicko-brzeskim); od Mieszka III – wielkopolska (wygasła ze śmiercią króla Przemysła II 1296), od Kazimierz Sprawiedliwego – małopolska (wygasła na Bolesławie Wstydlwym 1279), mazowiecka (wygasła na Januszu III 1526), kujawska (wygasła na Władysławie Białym księciu gniewkowskim 1388). Przedstawiciel linii mazowieckiej, Bolesław Jerzy panował od 1323 na Rusi Halicko-Włodzimierskiej. Zjednoczenia Polski po rozbięciu dzielnicowym dokonał przedstawiciel kujawskiej linii Piastów, Władysław Łokietek, po nim panował jego syn, Kazimierz III Wielki, ostatni Piast na tronie polskim. Na ziemiach podległych panowaniu Piastów wytworzyła się polska wspólnota narodowościowa.

1370

Uroczysta koronacja **Ludwika Andegawęńskiego** na króla Polski.

1375

Ustanowienie przez papieża metropolii w Haliczu.

– Walki między Władysławem Białym, pretendentem do tronu, a stronnictwem królewskim uznającym Ludwika Węgierskiego. Władysław Biały zmuszony do opuszczenia kraju.

1376

Najazd litewski, spustoszenie ziemi sandomierskiej i lubelskiej, zajęcie Bełza i Chełma.

– Rozruchy w Krakowie wywołane węgierskimi rekwizycjami – ginie starosta J. Kmita.

1377

Król Ludwik prowadzi z Polski zbrojną wyprawę przeciwko Litwinom – Bełz i Chełm powracają do Polski.

1379

Zjazd w Koszycach: przedstawiciele polskiego rycerstwa, duchowieństwa i miast uznają córkę Ludwika, Marię za sukcesorkę polskiego tronu.

1381

Przywilej generalny dla Kościoła w Polsce króla Ludwika, poparcie przez duchowieństwo prawa do sukcesji tronu dla jednej z córek króla.

1382–1384

Fundacja klasztoru paulinów na Jasnej Górze pod Częstochową (książę opolski Władysław). Sprowadzenie do klasztoru cudownej ikony Matki Boskiej.

– Śmierć króla Ludwika Andegaweńskiego, jego córka Maria królową Węgier. Poparcie rycerstwa polskiego dla młodszej córki Ludwika, Jadwigi.

1384

Koronacja **Jadwigi Andegaweńskiej** na króla Polski. Poselstwo księcia litewskiego Jagiełły z prośbą o rękę Jadwigi.

– VIII Układ w Krewie: Jagiełło za poślubienie Jadwigi i koronę polską zobowiązuje się przyjąć chrzest wraz ze swymi braćmi i poddanymi oraz przyłączyć Wielkie Księstwo Litewskie do Korony Polskiej.

– Interwencja księcia Wilhelma Habsburga zaręczonego wcześniej z Jadwigą – przeciwdziałanie panów krakowskich, zerwanie zaręczyn.

1386

Przybycie do Krakowa księcia Jagiełły.

– Chrzest Jagiełły.

– Ślub Jagiełły z Jadwigą.

– Uroczysta koronacja w katedrze krakowskiej Władysława Jagiełły na króla Polski.

1387

Powołanie przez króla biskupstwa wileńskiego.

– Zajęcie przez królową Jadwigę należącej do Węgier Rusi Czerwonej.

1391

Wybór nowego wielkiego mistrza krzyżackiego – Konrada Wallenroda (zmarł nagle 1393).

1393

Uгода księcia Witolda z Jagiełłą (ugoda ostrowska): Witold wielkorządcą Litwy, przyrzeczenie wieczystego związku z Koroną Polską.

1399

Śmierć królowej Jadwigi (przedtem jej 3-tygodniowej córki Elżbiety Bonifacji).

– Zapis kosztowności i insygniów koronacyjnych przez Jadwigę na rzecz Akademii Krakowskiej. Królowa Jadwiga otoczona aurą świętości i wieloma legendami. W XV w. przygotowano proces beatyfikacyjny (została beatyfikowana dopiero w 1986 roku, a kanonizowana w 1997 r. podczas pielgrzymki do Polski papieża Jana Pawła II).

– Uroczysty pogrzeb w katedrze wawelskiej królowej Jadwigi i królowej Elżbiety Bonifacji. Grób odnaleziono dopiero w 1887 r.

1400

Inauguracja odnowionej Akademii Krakowskiej, pierwszym rektorem Stanisław ze Skarbimierza.

– Bitwa nad Worskłą. Książę Witold wspierający pretendenta do tronu Złotej Ordy chana Tochtamysza poniósł klęskę w walce z Tamerlanem wspierającym władcę Ordy, Timur-Kutluka.

– Zakup budynków dla Akademii Krakowskiej i szybu solnego, mającego swym dochodem wspierać uczelnię, za złoto i kosztowności pozostawione Akademii przez królową Jadwigę.

1401

Dokument królewski dla księcia Witolda, wg którego ma on dożywotnio zastępować króla w wykonywaniu władzy na Litwie. Potwierdzenie dokumentu przez panów koronnych (unia wileńsko-radomska).

1402–1403

Ślub Władysława Jagiełły z Anną Cylejską, jej koronacja w katedrze wawelskiej.

1404

Zjazd w Raciążu króla i pełnomocników księcia Witolda z wielkim mistrzem krzyżackim Konradem von Jungingenem – pokój między Litwą i Zakonem. Żmudź przechodzi w ręce Krzyżaków, Litwa zrzeka się pretensji do Pskowa. Ugoda co do wykupu zastawionych u Krzyżaków ziemi dobrzyńskiej i Złotoryi. Traktat w Raciążu utrwala istnienie nad Bałtykiem wielkiego państwa zakonnego.

1408

Wyprawa księcia Witolda na Moskwę. Wielki książę moskiewski Wasyl I przyjmuje warunki: w Nowogrodzie Wielkim panuje Lingwen (brat Władysława Jagiełły), w Pskowie książę Jerzy Nos.

1409

Antykrzyżackie powstanie na Żmudzi.

– Formalne wypowiedzenie Władysławowi Jagielle wojny przez wielkiego mistrza Ulricha von Jungingena.

– Wojska krzyżackie zajmują ziemię dobrzyńską. Wojska polskie zdobywają Bydgoszcz. Rozejm do 24 VI 1410 r.